

Καινοτομία:

Ο καταλύτης για την ενεργοποίηση της Οικονομίας της Γνώσης

Χρήστος Μπεζιρτζόγλου

Μέντορας Καριέρας • [LinkedIn](#)

Φυσικός, Υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Key ideas:

- 1) Ο όρος «**Καινοτομία**» συνδέεται τόσο με τη διαδικασία όσο και με το αποτέλεσμα.
- 2) Η **ενσωμάτωση** της καινοτομίας στις διάφορες πολιτικές βοηθάει στην ενδυνάμωση των επιχειρήσεων που βρίσκονται στον πυρήνα της διαδικασίας της καινοτομίας.
- 3) Το **πνευματικό κεφάλαιο** μπορεί να αυξηθεί μέσα από την έρευνα, την εκπαίδευση, τη δικτύωση και άλλες διαδικασίες μάθησης, δημιουργικότητας και ανταλλαγής γνώσεων.

Ο όρος «Καινοτομία» συνδέεται τόσο με τη διαδικασία όσο και με το αποτέλεσμα. Η καινοτομία είναι το αποτέλεσμα διαφορετικών γειτνιάσεων, όπως η γεωγραφική, οι σχέσεις, η τεχνολογική, οι υποδομές και το κοινωνικό κεφάλαιο.

Καινοτομία είναι η μετατροπή μιας ιδέας σε ένα εμπορεύσιμο προϊόν ή υπηρεσία, σε μια λειτουργική μέθοδο παραγωγής ή διανομής – νέα ή βελτιωμένη – ή ακόμη σε μια νέα μέθοδο παροχής υπηρεσιών.

Όταν η καινοτομία συνδέεται με τη διαδικασία, η έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο η καινοτομία εφευρίσκεται ή παράγεται, στα διάφορα στάδια που οδηγούν στην καινοτομία (δημιουργικότητα, μάρκετινγκ, έρευνα και ανάπτυξη, σχεδιασμός, παραγωγή και διανομή), καθώς και στις αλληλεξαρτήσεις τους. Δεν πρόκειται για μια γραμμική διαδικασία με ξεκάθαρα οριοθετημένες φάσεις, αλλά για ένα σύστημα αλληλεπιδράσεων και «αναστρέψιμων κινήσεων» μεταξύ διαφόρων λειτουργιών και διαφόρων παραγόντων, μέσα από τα οποία η εμπειρία, η γνώση και η τεχνογνωσία ενισχύονται και εμπλουτίζονται αμοιβαία.

Αυτό εξηγεί τη διαρκώς αυξανόμενη σημασία που αποδίδεται στους μηχανισμούς αλληλεπίδρασης στην επιχείρηση (συνεργασία μεταξύ των διαφόρων μονάδων, συμμετοχή των εργαζομένων στην οργανωτική καινοτομία) και στα δίκτυα που συνδέουν την επιχείρηση με το περιβάλλον (άλλες επιχειρήσεις, υπηρεσίες υποστήριξης, κέντρα τεχνογνωσίας, ερευνητικά εργαστήρια, κλπ). Η σύνδεση με τους χρήστες, η αξιολόγηση της εκφρασμένης ζήτησης, η αξιόπιστη πρόβλεψη των αναγκών της αγοράς και της κοινωνίας έχουν εξίσου – αν όχι μεγαλύτερη – σημασία με την άψογη γνώση των τεχνολογιών.

Όταν η καινοτομία συνδέεται με το αποτέλεσμα, η σημασία αποδίδεται στο νέο προϊόν, τη μέθοδο ή την υπηρεσία. Με αυτόν τον τρόπο, διαχωρίζουμε τη «ριζοσπαστική καινοτομία» και την «επικερδή καινοτομία», που αλλάζει, με προοδευτικές βελτιώσεις, τα προϊόντα, τις μεθόδους ή τις υπηρεσίες.

Η εμφάνιση νέων προϊόντων, μεθόδων ή υπηρεσιών μπορεί να αφορά όλα τα πεδία των δραστηριοτήτων, παραδοσιακή ή νέα τεχνολογία, δημόσια ή εμπορική, βιομηχανική, αγροτική ή τριτογενή. Η καινοτομία μπορεί επίσης να αφορά τις υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος ή κοινής

ωφελείας: δημόσια υγεία, διοικητικές διαδικασίες, οργάνωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών ή της δημόσιας εκπαίδευσης.

Η καινοτομία δεν είναι απαραίτητα συνώνυμη με την (υψηλή) τεχνολογία, παρά το γεγονός ότι κάνει την εμφάνισή της πιο συχνά στο βιομηχανικό εξοπλισμό, τα υλικά, το λογισμικό (ενσωματωμένη τεχνολογία) και στις μεθόδους. Ένα σημαντικό τμήμα των καινοτομιών είναι αποτέλεσμα νέων συνδυασμών από ήδη γνωστά στοιχεία, ή νέων χρήσεων ή ακόμη, από τη δημιουργικότητα στο σχεδιασμό του προϊόντος.

Η καινοτομία καθορίστηκε στην Πράσινη Βίβλο του 1995 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως « η ανανέωση και η διεύρυνση της γκάμας των προϊόντων και υπηρεσιών και των διασυνδεδεμένων αγορών, η υιοθέτηση νέων μεθόδων παραγωγής, τροφοδοσίας και διανομής, η εισαγωγή αλλαγών στη διαχείριση, την οργάνωση της εργασίας και τις συνθήκες εργασίας και τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού ». Η καινοτομία δεν είναι επομένως μια αυτοτελής γραμμική διαδικασία, αλλά περιλαμβάνει έναν αριθμό φορέων, όπως είναι οι επιχειρήσεις, τα ερευνητικά κέντρα και τα πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, απαιτεί τη δημιουργία συνεργιών μεταξύ των διαφόρων πολιτικών, όπως η πολιτική για τις επιχειρήσεις, την εκπαίδευση και την έρευνα και τεχνολογία.

Επιπρόσθετα, η ενσωμάτωση της καινοτομίας στις διάφορες πολιτικές βοηθάει στην ενδυνάμωση των επιχειρήσεων που βρίσκονται στον πυρήνα της διαδικασίας της καινοτομίας. Μια επιτυχημένη συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις και τις δημόσιες αρχές απαιτεί τη δημιουργία «πόλων καινοτομίας», τα οποία είναι γεωγραφικές συγκεντρώσεις συμπληρωματικών, αλληλοεξαρτώμενων αλλά και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.

Μέσω της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (Ε&ΤΑ), παράγεται ένας μεγάλος όγκος

επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης – δηλαδή συστηματικής και εφαρμόσιμης κωδικοποιημένης γνώσης – η οποία μπορεί να οδηγήσει σε καινοτομία. Εντούτοις, η καινοτομία μπορεί επίσης να απορρέει από άλλες ανεπίσημες μορφές γνώσης και γνωστικών ικανοτήτων που βρίσκονται αποθηκευμένες σε φυσικά πρόσωπα, ομάδες ή οργανισμούς, καθώς και από τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν. Αυτές, μαζί με την κωδικοποιημένη γνώση, περιγράφονται με τον όρο «πνευματικό κεφάλαιο».

Το πνευματικό κεφάλαιο μπορεί να αυξηθεί μέσα από την έρευνα, την εκπαίδευση, τη δικτύωση και άλλες διαδικασίες μάθησης, δημιουργικότητας και ανταλλαγής γνώσεων. Η εφεύρεση – η καινοφανής, μη-προφανής δημιουργία γνώσης – μπορεί να προέλθει τόσο από πειραματισμό, όσο και από προσεκτικά σχεδιασμένη Ε&ΤΑ.

Η ακόμη ευρύτερη έννοια του «άυλου κεφαλαίου» περιλαμβάνει όλες τις περαιτέρω μορφές κεφαλαίου που δεν έχουν υλική υπόσταση, όπως η αξία των δικτύων, η πρόσβαση στις αγορές, οι στρατηγικές μάρκετινγκ, οι τεχνικές διαχείρισης, οι οργανωτικές δομές και διάφορες μορφές κοινωνικού κεφαλαίου. Όλες αυτές μπορούν να αποτελέσουν σημαντικούς δυναμικούς στόχους και πηγές καινοτομίας και, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, βρίσκονται έξω από το παραδοσιακό πεδίο της Ε&ΤΑ.

Ξεκινώντας από τα Ικανά Άτομα (capable persons), περάσαμε στις Εξειδικευμένες Επιχειρήσεις (competent organisations) για να φτάσουμε στις Καινοτόμες Κοινωνίες (innovative societies). Η καινοτομία έγινε ο καταλύτης για την ενεργοποίηση της οικονομίας της γνώσης (knowledge economy).

Disclaimer: This text only represents the personal views of its authors in their private capacities, and not the position of the European Commission in any respect